

Hírlevél 2015/6.

- MEGJELENT AZ EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS 2015
- MEGJELENT A DRUGNET EUROPE 90. SZÁMA
- UPSZ! – JÚNIUSI AKTUALITÁSOK
- NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ

2015. ÉVI EURÓPAI KÁBÍTÓSZER-JELENTÉS – A MONITOROZÁS 20 ÉVE

Az EMCDDA az európai drogprobléma újfajta dinamikáját és dimenzióit vizsgálja

A heroinpiac változó dinamikája, a kannabiszhasználat legújabb következményei és a stimulánsok és „új kábítószer” használatának új vonásai és dimenziói – többek között ezekre a témákra hívja fel a figyelmet az **EU kábítószerügyi központja (EMCDDA)** a Lisszabonban 2015. június 4-én bemutatott **2015. évi Európai kábítószer-jelentés: Tendenciák és fejlemények** című kiadványában. Az ügynökség az éves összefoglalójában 20 évnnyi monitorozási munkára tekint vissza, azt vizsgálva, hogy milyen globális hatások és helyi eltérések mutatkoztak a folyamatos változásban lévő európai drogproblémában.

A kannabisz egyre fontosabb az európai kezelési rendszerekben

Európában változatlanul a kannabisz számít a legszélesebb körben fogyasztott tiltott kábítószernek: becslések szerint 19,3 millió felnőtt (15–64 éves) jelezte, hogy az elmúlt évben használta, és közülük 14,6 millióan a fiatal felnőttek (15–34 évesek) közé tartoznak. A napi vagy közel napi szintű használók arányát a felnőtt népesség nagyjából 1%-ára teszik.

Három ország (**Németország, Spanyolország és az Egyesült Királyság**) esetében a populációs felmérések az elmúlt évtizedben a kannabiszhasználat csökkenő vagy stagnáló előfordulásáról számolnak be. **Bulgáriában, Franciaországban és négy skandináv országban (Dánia, Finnország, Svédország, Norvégia)** ezzel szemben a használat emelkedését figyelték meg. A legfrissebb felmérési eredmények alapján a fiatal felnőttek elmúlt évi kannabiszhasználatának összességében véve eltérő tendenciákat mutat.

A kábítószer magas előfordulási arányát jól tükrözi a kábítószer-használóknak szóló speciális kezelésre jelentkezők száma, ahol a kezelést kezdők legnagyobb csoportja most már a kannabiszt nevezte meg fő problémás kábítószerként. A kannabiszproblémák miatt első alkalommal kezelésre jelentkezők teljes száma Európában a 2006-os 45 000-ről 2013-ban 61 000-re nőtt. Bár a kezelést kezdő, kannabiszhasználó jelentkezők legnagyobb valószínűséggel önként jelentkeznek (34%), az elemzés megjegyzi, hogy az elsődleges kannabiszhasználat miatt kezelésre jelentkezők nagyjából egynegyedét (23 000) a büntetőjogi rendszerből utalják be.

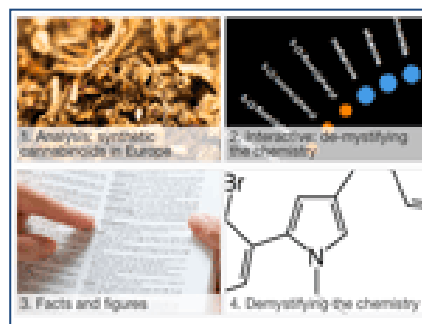
A bizonyítékok alátámasztják a pszichoszociális beavatkozások használatát a kábítószer-fogyasztási problémák kezelésében, és ezeket széles körben alkalmazzák is a kannabisszal összefüggő problémák kezelésére. Ezekkel a módszerekkel a mai jelentéshez tartozó elemzés (lásd a POD) és az **EMCDDA** közelmúltban megjelent **Insights** kiadványa foglalkozik.

Bár a kannabisszal összefüggő akut sürgősségi esetek ritkák, az anyag fogyasztása után előfordulhatnak, különösen nagy adagok esetén. Egy friss, sürgősségi ellátásban végzett vizsgálat azt mutatta, hogy 2008 és 2012 között az elemzésben szereplő 13 európai országból 11-ben emelkedett a kannabiszhoz köthető bejelentett sürgősségi esetek száma.

A mai jelentés felhívja a figyelmet arra, hogy a kannabisz milyen nagy szerepet játszik a kábítószerrel összefüggő bűnügyi statisztikákban, hiszen Európában ez a kábítószer teszi ki a lefoglalások számának 80%-át, és a kannabiszhasználat vagy személyes használati célú birtoklás a kábítószertervények bejelentett megsértésének több mint 60%-át jelenti.

A marihuána-lefoglalások száma Európában 2009-ben előzte meg a hasis-lefoglalásokét, és azóta csak tovább nőtt közöttük a különbség. 2013-ban az EU-ban bejelentett 671 000 kannabiszlefooglalásból 431 000 esetben marihuánát, 240 000 esetben hasist foglaltak le. Ezt a tendenciát nagyrészt az magyarázza, hogy Európán belül megnőtt a belföldi termesztésű marihuána hozzáférhetősége, amit a kannabisznövények lefoglalásainak növekedése is tükröz. Az EU-ban lefoglalt hasismennyiség még mindig sokkal nagyobb, mint a marihuána mennyisége (460 tonna a 130 tonnával szemben).

Az **EU Korai Jelzőrendszere (EWS)** eddig több mint 130, a kannabisz legális helyettesítőjeként árusított szintetikus kannabinoidot azonosított, ami új dimenziókat nyit a kannabiszpiacon. Az ilyen anyagok használata káros egészségügyi következményekkel járhat (pl. vesekárosodás, légzőszervi és szív-érrendszeri hatások, görcsrohamok). Az ilyen anyagokhoz köthető, Európában és világviszonylatban bekövetkezett közelmúltbeli halálesetek és akut mérgezések népegészségügyi riasztások kiadására készítették az **EMCDDA**-t.

Verseny a stimulánsok telített piacán

A stimulánsok piaca Európában már meglehetősen telített, hiszen a kokain, az amfetaminszármazékok, az ecstasy és az egyéb szintetikus szerek egyre növekvő száma ugyanazokat a fogyasztói csoportokat célozza meg. Európában még mindig a kokain a legáltalánosabban használt tiltott stimuláns, noha a kokainhasználók többségének a nyugat-európai országok egy kis csoportja ad otthont. Körülbelül 3,4 millió (15–64 év közötti) felnőtt használt az elmúlt év folyamán kokaint, és közülük 2,3 millióan a fiatal felnőttek (15–34 évesek) közé tartoztak. Csak néhány országból jelezték a kokainhasználat 3%-ot meghaladó előző évi előfordulását a fiatal felnőttek körében. A legfrissebb adatokból a kokainhasználat csökkenését lehet megfigyelni. A 2012 óta felmérést készítő országok közül nyolcból jelentettek alacsonyabb becsléseket, háromból pedig magasabb becsléseket, mint az előző, összehasonlítható felmérésben.

Európában az amfetaminszármazékok (azaz az amfetamin és a metamfetamin) használata összességében továbbra is alacsonyabb szintű, mint a kokainé: az elmúlt évi használatot kb. 1,6 millió felnőtt jelezte, akik közül 1,3 millióan fiatal felnőttek (15–34 évesek). A mai jelentés a metamfetamin használatában megfigyelt új mintákra is felhívja a figyelmet.

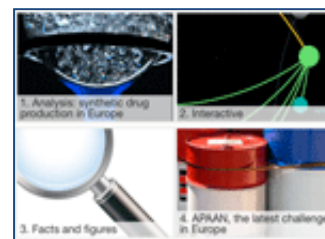
A **Cseh Köztársaságban** például a nagykockázatú metamfetaminhasználat (főként az injektlás) számottevő növekedését figyelték meg, ami azt jelenti, hogy a szer használóinak becsült száma 2007 és 2013 között kb. 21 000-ről 34 000 fölé emelkedett. Több európai országból jelezték a metamfetamin más stimulánsokkal (pl. szintetikus katinonokkal) való együttes injekciós használatát homoszexuális férfiak kis csoportjaiban. Ezek az úgynevezett „slamming” gyakorlatok azért aggályosak, mert a kábítószer-használatban és a szexuális viselkedésben egyaránt jelen van a kockázatvállalás.

Becslések szerint az elmúlt évben 2,1 millió felnőtt (15–64 éves) használt ecstasyt, akik közül 1,8 millióan fiatal felnőttek (15–34 évesek). Miután egy időben a fogyasztók körében híre ment az „ecstasyként” árusított tabletták rossz minőségének és a termékhamisításnak, mára sokkal gyakrabban lehet hozzájutni nagy tisztaságú MDMA porhoz és tablettákhoz.

A szintetikus katinonok (pl. mefedron, pentedron és MDPV) néhány európai országban mára stabil helyet szereztek maguknak a tiltott stimulánsok piacán, és ezeket gyakran az amfetaminnal és az ecstasyval felcserélhetően használják. A szintetikus katinonok injektlása Európában ugyan nem elterjedt, de egyes országokban a magas kockázatú szerhasználók csoportjaira korlátozódó, aggasztó problémát jelent. Az ilyen anyagokhoz kötődő kezelési igények számának emelkedését jelezték **Magyarországról, Romániából** és az **Egyesült Királyságból**.

Aggudalomra ad okot a kábítószeres erősségének és tisztaságának növekedése

Az ideai jelentés egyik fontos megállapítása, hogy az Európában leggyakrabban használt tiltott szerek erőssége és tisztasága jelentősen nőtt, ami alapot ad a szerhasználók egészsége miatti aggudalomra, mivel így – tudatosan vagy akaratlanul – erősebb termékeket fogyaszthatnak. A 2006–2013 közötti időszakban látott összesített tendenciák azt mutatják, hogy a kannabisz erőssége (THC-tartalom), a kokain tisztasága és az ecstasy tabletták MDMA-tartalma

következetesen emelkedett az adatközlő országokban, de 2013-ban a heroin tisztasága is nőtt. A technikai innováció és a piaci verseny valószínűleg jelen van a tendenciát irányító tényezők között. A jelentés külön felhívja a figyelmet az MDMA-t nagy arányban tartalmazó, gyakran jól megkülönböztethető formában és logóval árusított ecstasy tabletták miatti aggályokra. Az elmúlt évben az **EMCDDA** és az **Europol** népegészségügyi riasztásokban jelezték az ilyen termékek fogyasztásának veszélyeit. Riasztásokat adtak ki ezenkívül az ecstasyként árult, de más káros anyagokat, például PMMA-t tartalmazó tabletták miatt is, miután sorozatos halálesetek történtek.

Új kábítószeresből heti kettőt mutatnak ki

Az új pszichoaktív anyagokból (avagy „új kábítószeres”, amelyeket gyakran „legal high” szerként árusítanak) az EU-ban az elmúlt évben nagyjából heti kettőt azonosítottak. A **Korai jelzőrendszerhez** 2014-ben összesen 101 anyagot jelentettek be (2013-ban 81-et), vagyis folytatódott az egy év alatt bejelentett anyagok számának emelkedése. Az ügynökség megfigyelése alatt álló anyagok teljes száma ezzel 450 fölé emelkedett, több mint felét az elmúlt három évben mutatták ki.

A 2014-ben bejelentett anyagok listájában továbbra is két csoport dominált: a szintetikus katinonok (31 anyag) és a szintetikus kannabinoidok (30 anyag) – amelyeket gyakran a stimulánsok, illetve a kannabisz legális helyettesítőjeként árusítanak. Ezek jelentik a **Korai jelzőrendszer** megfigyelése alatt álló két legnagyobb csoportot, és együttesen a 2014-ben bejelentett új kábítószeres közel kétharmadát teszik ki.

Az új lefoglalási adatok azt mutatják, hogy az EU-ban 2013-ban körülbelül 35 000 alkalommal foglaltak le új pszichoaktív anyagokat (bár ezt inkább becsült minimumnak kell tekinteni, mivel ezen a területen nincs rutinszerű adatközlés). Ezek a lefoglalások a leggyakrabban szintetikus kannabinoidokat és szintetikus katinonokat jelentettek.

Az új vizsgálatok és felmérések egyre többet foglalkoznak az új pszichoaktív anyagok használatával, sőt, kilenc ország most már be is építi az új pszichoaktív anyagok előfordulását az országos kábítószerügyi felmérésébe. A legtöbb uniós országban az ilyen szerek használatának előfordulása alacsonynak tűnik. Az új pszichoaktív anyagok némelyikének súlyos toxicitása miatt azonban még a korlátozott használatuk is aggodalomra adhat okot. Az új pszichoaktív anyagokra adott egészségügyi és szociális válaszlépések egyre lendületesebbek, és tükrözik a jobban ismert kábítószerreknél használt válaszlépések teljes skáláját (pl. a kábítószerrel foglalkozó oktatás; internetes alapú beavatkozások; tűcsere programok).

Az Internet és az alkalmazások: a virtuális kábítószerpiacok megjelenése

Az Internetnek egyre nagyobb szerepe van a kábítószer európai kínálatában és forgalmazásában, így ma már az új pszichoaktív anyagokat és a jól ismert kábítószereket egyaránt online kínálják eladásra. Az elmúlt évtizedben nagyobb figyelmet kapott a „felszíni” (közönséges keresőkkel elérhető) világháló használata az új pszichoaktív anyagok értékesítésében; az **EMCDDA** megfigyelő tevékenységével mintegy 650 olyan weboldalt talált, ahol „legal high” szereket árusítottak európai lakosoknak. Az online piac egyik aggasztó fejleménye, hogy a tiltott kábítószereket a titkos piacokon vagy a rejtett web online piacterein értékesítik (ezekhez titkosító szoftverrel lehet hozzáférni). Ezek a piacterek lehetővé teszik az áruk és szolgáltatások névtelen adásvételét és a rejtett tranzakciók megkönnyítésére gyakran virtuális fizetőeszközöket használnak (pl. Bitcoin). Megjelentek az úgynevezett szürke piacok is, ahol az oldalak a felszíni és a rejtett weben egyaránt működnek. A jelentés felhívja a figyelmet arra, hogy a közösségi média és az alkalmazások ugyancsak aktív szerepet játszanak a kábítószerpiacokon, akár közvetlenül a kábítószerek eladására és vételére használják, akár közvetve, a marketing, véleményformálás vagy a tapasztalatok megosztásának eszközeként.

Az Európai kábítószer-jelentés 2015 [a Drog Fókuszpont honlapján](#). ■

ÚJ SZÁMMAL JELENTKEZIK A DRUGNET EUROPE

Az EMCDDA negyedévente megjelenő hírlevelének 90. száma beszámol a 2015. évi Európai kábítószer-jelentés legfontosabb megállapításairól, a kannabiszhasználók hatékony kezelésének növekvő jelentőségéről. A kiadványban olvashatnak a Nyugat-Balkán országainak kábítószerhelyzetét ismertető első áttekintésről, valamint a Tudományos Bizottság tevékenységéről és a szervezet egyéb legfrissebb híreiről, nyári programjairól, a közeljövőben megjelenő kiadványairól.

A hírlevél letölthető az EMCDDA [honlapjáról](#), angol nyelven. ■

UPSZ! – JÚNIUSI AKTUALITÁSOK

Riasztás

Az EMCDDA ebben a hónapban egy riasztást adott ki:

Az Egyesült Királyságban két haláleset történt 2014 márciusában illetve 2015 februárjában, amelyek az **acetyl fentanyl** nevű vegyülettel hozhatók összefüggésbe. Mindkét esetben az internetről rendelt, fehér por formátumban fogyasztott új pszichoaktív szer okozta túladagolás történt, az egyik esetben bizonyítottan intravénás használatl. Az EU Korai Jelzőrendszerében ez volt az első két olyan súlyos eset, amelyben az **acetyl fentanyl** szerepet játszott, azonban az elmúlt években az USA-ban és Oroszországban több, mint 50 haláleset köthető hozzá.

Az Európai Unió tagállamaiban 2015. május 15. és június 15. között megjelent új anyagok:

- az **N-(1-amino-3-methyl-1-oxobutan-2-yl)-1-(5-fluoropentyl)-5-(4-fluorophenyl)-1H-pyrazole-3-carboxamide** (EMCDDA által javasolt név: **5F-AB-FUPPYCA**), az **1-(5-fluoropentyl)-3-(pyrrolidine-1-carbonyl)-1-H-indole** (EMCDDA által javasolt név: **5F-PY-PICA**), az **1-(4-fluorobenzyl)-1H-indol-3-yl)(naphthalen-1-yl)methanone** (**FUB-JWH-018**) és a **2-amino-1-(p-tolyl)propan-1-one** (**normephedrone**) nevű vegyületek, melyek azonosításáról Franciaország tett bejelentést.
- a **Propyl-2-phenyl-2-(piperidin-2-yl)acetate** (**Propylphenidate**) nevű vegyület, mely azonosításáról Dánia tett bejelentést.
- az **N-(2-Fluorophenyl)-1-(2-phenylethyl)piperidin-4-amine** (**despropionyl-2-fluoro fentanyl**) nevű vegyület, mely azonosításáról Németország és Franciaország tett bejelentést.
- az **1-(3,4-dimethoxyphenyl)-2-(pyrrolidin-1-yl)hexan-1-one** (**3,4-DMeO- α -PHP**) nevű vegyület, mely azonosításáról Svédország tett bejelentést.
- az **1-(4-methoxyphenyl)-2-(pyrrolidin-1-yl)octan-1-one** (**4-MeO- α -PV9**) nevű vegyület, mely azonosításáról Magyarország tett bejelentést.
- a **Methyl 2-(1-(cyclohexylmethyl)-1H-indazole-3-carboxamide)-3-methylbutanoate** (**AMB-CHMINACA**) nevű vegyület, mely azonosításáról Horvátország tett bejelentést.
- az **1-(4-isopropyl-2,5-dimethoxy-phenyl)propan-2-amine** (**DOIP**) nevű vegyület, mely azonosításáról Szlovénia tett bejelentést.

Forrás: A Korai Jelzőrendszer hálózatába a **Tanács 2005/387/IB határozata** alapján érkező bejelentések.

NEMZETKÖZI ESEMÉNYAJÁNLÓ 2015

Időpont	Szervező	Cím	Helyszín	Információ
július				
1-3.	AAP 2015	24th International Meeting on Forensic Medicine Alpe-Adria-Pannonia	Budapest	A konferencia honlapja
2-3.	OSCE, UNODC	Regional Workshop on New Psychoactive Substances for South Eastern Europe	Sarajevo, Bosnia Herzegovina	A konferencia honlapja
13-14.	School of Public Policy, Central European University	Workshop Developing and Advocating for a Progressive European Position for UNGASS	Budapest	
28.		Hepatitis Világnap		